

УДК 378.147:371.38

Віктор Мадзігон, кандидат педагогічних наук, науковий співробітник лабораторії трудової підготовки і політехнічної творчості АПН України, м. Київ

СУТЬ ФУНКЦІЙ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМИЦТВА

У статті висвітлюється актуальна проблема необхідності на сучасному етапі підготовки підприємців в системі неперервної економічної освіти, розкрито питання приватної власності та її вплив на розвиток підприємництва як одного з напрямів економіки, організації виробництва.

Ключові слова: підприємництво, підприємець, виробництво, приватна власність, прибуток, ризик, ринок, бізнес.

В статье освещается актуальная проблема необходимости на современном этапе подготовки предпринимателей в системе непрерывного экономического образования, раскрыт вопрос частной собственности и ее влияние на развитие предпринимательства как одного из направлений экономики, организации производства.

Ключевые слова: предпринимательство, предприниматель, производство, частная собственность, прибыль, риск, рынок, бизнес.

In the article the issue of the day of necessity is illuminated on the modern stage of preparation of businessmen in the system of continuous economic education, the question of peculiar and her influence is exposed on development of enterprise as one of directions of economy, organization of production.

Key words: enterprise, businessman, production, peculiar, income, risk, market, business.

Актуальність проблеми. Формування й розвиток ринкових відносин передбачають вільне, рівноправне співіснування і розвиток різних форм власності, та створення різних видів діяльності підприємств та підприємницької діяльності.

Залежно від розмірів підприємства підприємницької діяльності поділяються на три групи: великі, середні й малі. Власників цих підприємств – підприємців об'єднує єдиний корпоративний інтерес – збереження, розвиток і захист приватної власності, якій підпорядкована їхня поведінка в усьому, що з цим пов'язано з отриманням бажаних вигод – прибутків від їхньої діяльності в конкурентному ринковому середовищі. Водночас підприємство у цілому неоднорідне, кожна з цих трьох груп має свої внутрішні інтереси, що визначають стратегію їх економічної поведінки, ставлення до держави та її політики з соціально-економічних, політичних і національних проблем [6].

Мікроаспекти функціонування підприємництва передбачають його розгляд з позиції окремого підприємства (підприємства, фірми) – первинної ланки виробничої сфери народного господарства, що виготовляє продукцію (виконує роботу або надає платні послуги) в нових формах господарювання [4].

Оптимізаційний розвиток підприємництва у ринкових умовах, перш за все, визначається його принципом ефективності виробництва. Принцип ефективності або економічний принцип – мінімум

витрат максимум результату – можна навести в різноманітній формі. Вимірювати ж його і судити про міру реалізації цього принципу можна за допомогою показників продуктивності, доходності та рентабельності, відзначає відомий вчений С.Ф. Покропивний [14].

Аналіз останніх публікацій. Даній проблемі присвячено і випущено друком у світ значну кількість науково-методичної літератури, яка висвітлює питання підприємництва як напрям людської діяльності, до них слід віднести роботи З. Варналій, В. Сизоненко [3], М.В. Вачевський, В.М. Мадзігон, Н.М. Примаченко [4], В.П. Вихрущ, І.В. Тирпак [5], А. Гальчинський, П. Єщенко [6], С.А. Давимука [7], М.М. Єрмошенко [8], В.М. Ковальчук [9], І.Р. Михасюк, І.Бернацький [10], Я.Д. Плоткін, А.В. Дубоделова [12], С.Ф. Покропивний [14] та інші автори, роботи яких використовуються в навчальному процесі.

Мета статті. Дослідити необхідність вивчення підприємницької діяльності у процесі безперервної економічної освіти, починаючи із загальноосвітньої школи, професійно-навчального закладу та ВНЗ, а також дослідити вплив приватної власності на розвиток підприємництва у різних видах бізнесу – великого, середнього та малих підприємницьких видах діяльності.

Виклад основного матеріалу. Великий бізнес підприємницької діяльності переважно визначає економічну й технічну міцність країни. Він тяжіє до інтеграції, поглинаючи або контролюючи слабших партнерів, з одного боку,

СУТЬ ФУНКЦІЙ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМИЦТВА

а з другого, об'єднуючись у міжнародні структури, частково втрачає свою незалежність і підпадає під вплив сильніших партнерів.

Середній бізнес у своїй підприємницькій діяльності більше залежить від внутрішньої економічної кон'юнктури, політики держави: інноваційної, інвестиційної, податкової, митної, протекціоністської, законів, які повинні сприяти розвитку підприємницької діяльності, а тому повинен вести конкурентну боротьбу як у середині своєї групи, так і з великим вітчизняним та іноземним капіталом.

Малий бізнес, або мале підприємництво – це найчисельніший прошарок дрібних власників, які завдяки своїй масовості значною мірою визначають соціально-економічний рівень розвитку країни [3].

Сектор малого бізнесу або підприємництва утворює найрозгалуженішу мережу підприємств, що діють переважно на місцевих ринках і безпосередньо пов'язані з масовим споживачем товарів і послуг. **Сектор малого підприємництва** – невід'ємний, об'єктивно необхідний елемент будь-якої розвиненої господарської системи, без якої економіка та суспільство в цілому не можуть нормально функціонувати й розвиватися.

Розвиток приватного сектора економіки на вітчизняному ринку супроводжується численними труднощами, які, насамперед, і найбільшою мірою пов'язані з пошуком джерел фінансової підтримки. Брак коштів для малого підприємництва став чи не найголовнішою перешкодою на шляху становлення приватного сектора й розбудови економіки на ринкових засадах.

Формування малого підприємництва в Україні відбувалось шляхом самоініціативи й самоорганізації суб'єктів підприємництва в межах нового законодавства, а також комерціалізації та приватизації державних підприємств [7].

Малі підприємства можуть здійснювати будь-які види діяльності незаборонені законодавством і передбачені в їхніх статутах. Однак під впливом різних факторів малий бізнес України в роки розбудови розвивається повільно. Загальна ефективність його функціонування є ще низькою, оскільки мале виробництво має обмежений доступ до сировини, капіталу широкого вивчення ринку збуту. Особлива увага повинна бути звернена в нинішніх умовах на формування малого бізнесу або з огляду на його специфічну і фундаментальну роль, як в установленій ринковій економіці так і перехідних періодах розвитку суспільства, подолання кризових негативних явищ, які нині прослідковуються в галузях виробничої діяльності.

Розкриваючи дану проблему слід дати визначення поняття приватної власності, як наукової категорії, яку можна розглядати з різних сторін, тому, що це поняття є надзвичайно містким, та різностороннім в сучасних поглядах економіки. При розгляді з юридичної точки погляду поняття власності в першу чергу потрібно звертати увагу на правову сторону цього питання, як чинника, що сприяє розвитку підприємництва.

Отже, для конкретизації поняття приватної власності, необхідно завжди брати до уваги конкретні форми, в яких вона існує. Зокрема, потрібно визначитись в таких аспектах цієї проблеми:

- по-перше, хто в даний момент є суб'єктом права власності;

- по-друге, що є об'єктом права власності.

У джерелах інформації, та багатьма вченими-економістами дається різне трактування власності, але на наш погляд, слід вважати, що суб'єктами права власності можуть бути фізичні особи, групи (об'єднання) людей – колективна приватна власність, держава, а інколи й кілька держав, об'єктами права їх власності можуть бути різноманітні речі, товари, матеріальні блага, об'єкти інтелектуальної творчості, що є визнані в законодавчому порядку.

Щодо правового боку поняття приватної власності у підприємницькій діяльності є важливим, якими юридичними правами володіє суб'єкт стосовно об'єкту.

Як юридично-правова категорія приватна власність підприємництва відображає майнові відносини, свідомі, вольові взаємозв'язки юридичних і фізичних осіб з приводу привласнення, створення благ, що закріплюються системою відповідних прав власності.

Для аналізу економічного змісту приватної власності підприємництва важливе значення має розуміння взаємозв'язку і розмежування відносин власності та економічних відносин. Часто ці поняття ототожнюються, що не є виправданим.

По-перше, відносини власності є системоутворюючими, тобто визначають характер функціонування і розвитку комплексу відносин відтворення, пронизують кожний його елемент, але не відбивають усієї різноманітності їхніх вторинних та інших похідних форм.

По-друге, власність характеризує діалектику взаємозв'язку економічних та юридичних відносин і форм, соціально-економічної сутності та матеріально-речового змісту. В такому розумінні власність більш містка категорія, ніж система економічних відносин.

Слід відзначити, що приватній власності

СУТЬ ФУНКЦІЙ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМИЦТВА

підприємництва надавалося значення в Римському праві, що лежить в основі нинішнього юридичного регулювання права власності підприємця, крім права володіння, виділяється право користування та розпорядження.

Коли право володіння, користування і розпорядження відрегульовані юридичними нормами, виконання яких гарантує держава, тоді і власність підприємця одержує своє високе призначення у вигляді права власності.

Лише в цих випадках, коли члени суспільства є власниками, а їх майно юридично захищено, виникає стимул до збереження і збільшення власності у підприємницькій діяльності.

Приватна власність підприємця є найбільш ефективною формою власності, тому що пробуджує мотивацію до пошуку найкращого способу використання майна, легко реалізує вимоги вільного переходу від одного ринкового суб'єкта до іншого, обмежує можливості державного втручання в господарські процеси підприємця.

Приватна власність підприємництва, є фундаментом ринкової економіки, сприяє розвитку оптимальних економічних процесів.

Приватне володіння власністю сприяє збереженню ресурсів. Те як ми відносимося до приватної власності має пряму залежність від прав, які має підприємець цієї власності.

Під правами власності слід розуміти наступне:

- власник підприємця має право вирішувати, як використовувати свою власність;
- власник підприємця має право передавати свою власність іншій особі;
- власник підприємця має право користуватися доходом, чи іншими вигодами, які дає йому приватна власність.

Маючи приватну власність, кожний підприємець може користуватися цими правами. Якщо ми не маємо таких прав власника, то ми незацікавлені зберігати і примножувати власність. Саме ці права ведуть до економічного зростання підприємницької діяльності, яке забезпечує кращі економічні можливості всього суспільства.

Свобода особистого вибору має також важливе значення як і вільне підприємництво.

Кожна людина має право приймати такі рішення:

- право купляти доступний їй товар, або послуги за котрі він здатен заплатити;
- право пропонувати свої товари, послуги для обміну на інші блага;
- право відмовлятися від роботи;
- право використовувати свої власні ресурси на свій розсуд, за умови, що це не порушує прав інших людей.

При вивченні різних аспектів приватної власності підприємництва, нас цікавлять до яких об'єктів права власності відносяться не лише матеріальні речі, а й різноманітні права, цінні папери, винаходи, промислові зразки, товарні знаки, твори мистецтва і художні і т.інше. Як правило, серед значної кількості прав власності виділяють три основні – володіння, розпорядження та використання.

Отже, власність – це сукупність прав володіння, розпорядження та використання об'єктів права власності, які за суб'єктами права власності закріплені законом (Конституція України, ст.13) [1].

Права власності можуть бути реалізовані в повному обсязі, але при умові, що буде використовуватись “пакет” прав власності.

Закон “Про власність” який був прийнятий у лютому 1991 року започаткував поняття інституту приватної власності в Україні.

Відзначений Закон дає можливість поряд з державною власністю на матеріальні ресурси, існувати також приватній та колективній власності в Україні. Відповідно до цього Закону приватні особи та недержавні підприємства можуть використовувати найману робочу силу з метою отримання прибутку. Згідно з цим Законом здійснено розмежування між суб'єктами і об'єктами права державної власності.

У Конституції України знайшло закріплення положення про державний захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання. Згідно з Конституцією України усі суб'єкти права власності рівні перед законом (ст.13).

Отже, законодавче закріплення в Україні свободи вибору різних форм власності, включаючи і економічні ресурси, започаткувало відновлення інституту приватної власності, побудову правової держави, без чого не може бути ефективною національної економіки.

З переходом до ринкових відносин питання власності в Україні є першочерговим, і якщо в суспільстві тоталітарному всі основні ресурси привласнює держава, то вони не можуть привласнюватися домогосподарствами та підприємствами, котрі втрачають інтерес до найефективнішого їх використання.

У ринковій економіці переважають недержавні власники факторів виробництва. Підприємці, домогосподарства, приватні власники землі, позичкового капіталу, доставляючи свої економічні ресурси у виробництво, отримують за це прибутки, заробітну плату, ренту, дивіденди і проценти. Приватні власники – підприємці ресурсів стежать за тим, щоб вони

СУТЬ ФУНКЦІЙ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМИЦТВА

застосовувалися якнайкраще і приносили їм максимальну вигоду.

Приватна власність, водночас, впливає і на державну власність, змушуючи державу використовувати належні їй ресурси в режимі приватного сектора. При існуванні інституту приватної власності, на кожен об'єкт власності створюється документ, або інститут власності, а отже, усі об'єкти власності та ресурси мають ринкову ціну.

Права власності підприємців, з погляду економістів – це права контролювати використання певних обмежених ресурсів і розподіляти затрати та вигоди, що при цьому виникають. Саме права власності або те, що на думку людей є відповідними правилами поведінки, визначають, як саме у сучасному суспільстві здійснюються процеси попиту і пропозиції, як працює ринковий механізм.

Слід відзначити, що власність підприємця як економічне поняття, є знаряддям розв'язання тих проблем, що нав'язані суспільству природою, тобто невідповідністю між потребами та доступною кількістю благ, що перебувають у розпорядженні суспільства, але якщо б існувала відповідність між потребами та кількістю благ, то відповідно власність не мала б ніякого значення.

З поняттям приватної власності тісно пов'язано також поняття приватизації. Історичний процес показує, що час від часу внаслідок неефективного використання суспільної власності ця власність переходить у приватне володіння-приватизацію.

Термін приватизації мають досить глибоку історію співставною з історією самої приватної власності. Разом з розвитком людського суспільства проходить зміна форм власності. Для первісно общинного ладу була власність племені на територію і майно.

Також швидкими темпами розвивалась приватна власність окремої особистості на деякі види рухомого майна.

З виникненням грецьких міст – пов'язана рання стадія розвитку приватної власності на нерухоме майно, а Римське право деталізувало юридичні норми щодо прав власності, котрі і на сьогодні не втратили свого значення.

Феодалізм приносить з собою ієрархічний порядок у відношеннях власності, де на верхньому рівні знаходиться монарх, який символізує верховне право на землю. Він дарував своїм соратникам землі разом з людьми, які на них працювали. Однак це дарування носило право використання, а не безумовне володіння [7].

З появою перших ознак капіталістичного суспільства розвиваються процеси

демократизації політичного життя, обмежується абсолютна влада монарха і велике значення надається правам окремої особистості.

Рівень захисту прав власності стає основним критерієм якості влади, а свобода починає розглядатися як право власності, особистої безпеки і можливостей пересування.

Починаючи з існування стародавнього Єгипту поняття приватного володіння та власності складалося на основі і як протиположності державної власності. Само розуміння “власності” єгиптянина як приватної особи включало і те державне майно, яке він міг використовувати або яким володів завдяки своїй посаді в державному апараті.

В античному світі починаючи з класичного періоду в історії грецьких країн (V – VI ст. до н.е.) приватна власність трактується в соціально-економічному аспекті. Демокріт розумів приватну власність як необхідну умову боротьби за існування (Див. Всемирная история экономической мысли. М., 1987, т.1, с.116).

Це можна розуміти як емпіричний розгляд приватної власності в якості основи існуючої на той час системи господарства. Платон в “Законах” також наголошував, що важливою умовою ідеальної держави є існування стабільної власності (Див. Платон, Закони, М., т.3, ч.2, 1972). Досконалим для цього часу правовим втіленням цієї ідеї стали система римського права.

Відомий англійський філософ і економіст Д. Юм поділяв ідею А. Сміта і був попередником І. Канта, стверджував, що ніхто не може сумніватися, що договір по розподілу власності і стабільністю володіння нею – це найбільш необхідна обставина для побудови людського суспільства (Див. Цит.по: Хейне П. Экономический образ мышления. – М., – 1991, – С. 434).

Два століття тому Адам Сміт аналізуючи переваги приватної власності на землі, що належали короні, стверджував “В кожній великій монархії в Європі продаж землі, що належить короні могли б принести короні досить значну суму коштів. Ця реалізація, якщо взяти до уваги покриття державних боргів, дала б набагато більший дохід в порівнянні з закладними операціями. Коли коронні землі стануть об'єктом приватної власності, вони протягом декількох років будуть покращені та культивовані”. Ясно, що це є досить поверхневий аналіз даної епохи.

В економіко-філософській концепції ортодоксального марксизму немає детального чіткого визначення приватної власності.

З врахуванням того, що чіткого визначення приватної власності немає, можна констатувати,

СУТЬ ФУНКЦІЙ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМИЦТВА

що перетворення відносин і структури власності потрібно розглядати в якості однієї з найбільш актуальних завдань-реформ, що проходять в країнах з перехідною економікою. Очевидно, що вже само по собі розуміння власності, навіть в найбільш абстрактному вигляді, а також в різному трактуванні, є основою тієї чи іншої системи господарювання, зумовлює системний характер перетворень пов'язаний із сферою власності у підприємницькій діяльності, при переході від однієї системи господарювання до іншої, а також системний характер реформ в цілому в рамках перехідної економіки [10].

Слід відзначити, що реально про приватизацію згадується в 70-х роках дев'ятого століття, де потрібно розрізнити за змістом два типи (напрямки) приватизації.

Перший тип приватизації пов'язаний зі структурними змінами в економіці розвинутих країн Заходу в кінці 70-х років. У зв'язку з цими змінами в усіх країнах Заходу відбулася переоцінка місця і ролі державної власності та державного підприємництва в економіці, що знайшла своє відображення в економіці та в методах приватизації 80 – 90-х років.

Другий тип (напрям) приватизації – це приватизація перетворення в країнах, так званого соціалістичного табору, зокрема в Україні. При переході від адміністративно-командної системи господарювання до системи, що ґрунтується на ринкових-конкурентних принципах приватизації віддається одне із важливих місць.

Економічні форми власності визначають характер суспільно-політичної системи. Приватна власність характерна ринковій економіці, а державна – плановому господарству. Звичайно, це не означає, що в цих чи інших політичних системах відсутні інші форми власності.

Термін “командна економіка” точно виражає зміст економічного порядку, коли держава безпосередньо контролює поведінку кожного учасника економічного процесу, на відміну від ринкового механізму, який базується на власному інтересі.

Варто відзначити, що командна економіка, яка базувалася на соціалістичній ідеології, проголошувала існування тільки власності держави (кооперативів, колгоспної та радгоспної власності), які теж фактично були державною власністю, але була відсутня приватна власність на підприємницьку діяльність. Хто займався підприємництвом, того називали лайливим словом “куркуль”, а в галузі торгівлі “спекулянт”.

Однак практика соціалістичного будівництва показала необхідність існування і інших форм

власності, хоч основною формою власності була державна.

Державна власність зумовлює концентрацію економічної і політичної влади в руках невеликої групи населення – державної еліти, яка поступово створювала основу для тоталітаризму і бюрократизації суспільства.

Командна система прийняття рішень відмінні від ринкової. Замість руху ресурсів в різних напрямках, їх використання як результату незалежних рішень окремих особистостей, в командній системі напрямок їх руху використання визначається вказівками уряду. Ці вказівки є частиною загального плану.

Командна система ставить особистість в підпорядкування до урядового плану. Більшість економічних рішень приймаються центральними органами планування. Ці органи вирішують, що виробляти і як це буде розподілено між членами суспільства. Такі рішення повністю ігнорують інтереси споживачів.

Історія показує, що концентрація влади приводить до зловживань цією владою. Розвиток капіталістичного суспільства ґрунтувався на інтересі приватного власника щодо збільшення свого прибутку.

Соціалізм в силу своєї економічної неефективності потерпів поразку і розпався на всій планеті, що свідчить як система економічних відносин, що себе не виправдала в напрямку господарювання і створення високого соціального добробуту населення.

Процеси приватизації, які проводяться в постсоціалістичному просторі, приводять до зменшення обсягу державної власності.

Економічні свободи підприємництва і людей тісно взаємопов'язані. Коли підприємництво є приватною власністю, то порушення свободи підприємства одночасно порушує свободу особистості – підприємця, власника цього підприємства.

Однак, абсолютна економічна свобода недосяжна. Використання своїх прав одними обмежується тим, що інші також прагнуть користуватися своїми правами.

Конкурентні ринки спрямовують наші обмежені ресурси на виробництво товарів та послуг, які найбільше користуються попитом, споживачів, а також не дають користуватися ресурсами виробників товарів та послуг, які одержали низьку ціну на ринку.

Конкуренція дає можливість зберігати низькі ціни і високу якість одночасно. Це стимулює виробників випускати таку продукцію яка могла б бути реалізована по конкурентоспроможних цінах і приносити прибуток підприємству [11].

СУТЬ ФУНКЦІЙ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМИЦТВА

Система вільного підприємництва дозволяє кожній особистості виробляти стратегію, яка б відповідала їхнім інтересам і дає можливість реалізувати ці рішення на ринках вільної конкуренції.

Висновки. Варто відзначити, що прогидії під час переходу від однієї економічної системи до іншої нанесли велику шкоду тим процесам за якими повинна розвиватися економіка країни, а деколи зумисні, шкідливі для суспільства заходи неконтрольованих владних чиновників, привели до тих негативних наслідків: інфляція, фінансова криза, спад виробництва, не виплата зарплати, гальмування розвитку всіх наукових напрямків.

Крім того, сам процес роздержавлення і приватизації в деяких аспектах проходив не на найкращому рівні з приховуванням дійсної вартості приватизованих об'єктів, створення різних холдингових компаній, які не сприяли дійсній приватизації, а наносили велику шкоду ринковим процесам розвитку суспільства і держави на основі ринкової економіки.

Вихід з такого становища пролягає тільки у виробленні довгострокової економічної політики переходу до ринкових відносин, створення багатуокладної економіки на діючих правових нормах і законах, які б сприяли розвитку та діяльності для кожного підприємця в ринковій економіці і головне зробити таку політику, щоб захищала вітчизняне виробництво від іноземних товарів, сумнівної якості.

Отже, для розвитку різних форм власності, підприємницької діяльності необхідна широка економічна освіта, готувати учнівську та студентську молодь до підприємництва, бізнесової діяльності, розвивати у молоді вміння творчо, інноваційно створювати нові види діяльності, що в кінцевому наслідку дасть швидкий поштовх до стабілізації і розвитку економіки.

1. Закон України "Про підприємництво". Закон України від 7 лютого 1991 року №698- XII// Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №14. – С. 168.

2. Акімова Н.О., Вачевський М.В. Проблеми та ефективність розвитку приватної власності в сучасних умовах. – Дрогобич. Дрогобицький державний педагогічний університет. – 2001. – 180 с.

3. Варналій З.С., Сизоненко В.О. Основи підприємницької діяльності. Підручник для учнів 10 – 11 кл. /З.С. Варналій, В.О. Сизоненко. –К.: Знання України. –2004. –404 с.

4. Вачевський М.В., Мадзігон В.М., Примаченко Н.М. Основи економіки. Навчальний посібник для учнів ліцеїв, коледжів, гімназій та загальноосвітніх шкіл 10 – 11 – 12 класів./М. Вачевський, В. Мадзігон. – К.: Педагогічна думка. – 2007. – 612 с.

5. Вихрущ В.П., Турпак І.В. Економіка нових форм господарювання. – Бучач, 1994. – 200 с.

6. Гальчинський А.С., Єщенко П.С., Палкін Ю.І. Основи економічних знань. – К.: Вища школа. – 1998. – 544 с.

7. Давимука С.А. Теоретико-методологічні аспекти приватизації і механізми її реалізації в Україні. – Львів, Інститут регіональних досліджень НАН України, – 1998. – 339 с.

8. Єрмошенко М.М., Єрахін С.А., Стороженко О.А. Менеджмент. Навчальний посібник/За заг. ред. д.е.н., проф. М.М. Єрмошенка. –К.: Національна академія управління, 2006. –656 с.

9. Ковальчук В.М. Основи ринкової економіки. Підручник для середніх шкіл та професійних училищ./ Ковальчук В.М. – Тернопіль. 1992. – 190 с.

10. Михасюк І.Р., Бернацький І.М. Українське підприємництво в умовах глобалізації/ І. Михасюк, І. Бернацький. – Львів. Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка. 2008. – 56 с.

11. Мадзігон В.М. Продуктивна педагогіка. Монографія. – К.: Вересень. – 2004. – 324 с.

12. Плоткін Я.Д., Дубодєлова А.В., Захарчук О.В. Підприємцю про підприємництво. Зарубіжний досвід./Плоткін Я., Дубодєлова А. – Львів, "Вільна Україна", – 1993. – 142 с.

13. Про державну підтримку малого підприємництва: Указ Президента України від 12 травня 1998 року №456/98// Урядовий Кур'єр. – 1998. – 16 трав. – С. 12.

14. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства. Підручник. – К.: КНЕУ. – 2000. – 528 с.

Стаття надійшла до редакції 17.06.2010

8 вересня 2010 року

Міжнародний день солідарності журналістів

Це свято було засновано в 1958 році в Бухаресті, на четвертому конгресі міжнародної організації журналістів. За задумом депутатів конгресу, у цей день журналісти всіх країн і видань повинні демонструвати світові свою згуртованість, особливо в справі захисту своїх прав.

Наприкінці ХХ століття на черговій конференції ООН 8 вересня було названо Міжнародним днем солідарності журналістів. Отже, цей день є не просто черговим професійним святом, але і день, коли всі журналісти можуть відчувати своє єднання, солідарність.

